

29.05.2018

Eduskunnan hallintovaliokunnalle
Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Viite

TUPAKKA- JA NIKOTIINIPOLITIIKAN KEHITTÄMISTYÖRYHMÄN NÄKEMYS TUPAKKALAIN VALVONTAMAKSUISTA

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti kesäkuussa 2017 työryhmän, jonka tavoitteena on aikaansaada ehdotukset säädöksiksi ja muiksi toimenpiteiksi, joilla väestön tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö loppuu vuoteen 2030 mennessä. Työryhmä luovuttaa raporttinsa sosiaali- ja terveysministerille toukokuun lopussa 2018.

Työryhmä haluaa tässä vaiheessa tuoda hallintovaliokunnalle ilmi kantansa eduskunnassa parhaillaan käsittelyssä olevaan maakuntauudistuksen II-vaiheen lainsäädäntökokonaisuuden sisältämään ehdotukseen tupakkalain vuosittaisen valvontamaksun laskemisesta voimassaolevaan tasoon verrattuna.

Voimassaolevan tupakkalain mukaan kunta perii vuosittain hyväksymänsä tak-san mukaisen, myyntipistekohtaisen valvontamaksun siltä, jolle on tupakkalain nojalla myönnetty vähittäismyyntilupa, sekä siltä, joka on tehnyt tupakkalaissa tarkoitetun tukkumyynti-ilmoituksen. Valvontamaksu on enintään 500 euroa myyntipistettä kohden. Jos myyntipaikassa myydään sekä tupakkatuotteita että nikotiininesteitä, peritään valvontamaksu enintään kaksinkertaisena.

Vuoden 2016 tupakkalain muutoksessa vuosittaisen valvontamaksun enimmäismäärä lisättiin lakiin ja samalla poistettiin kunnan mahdollisuus periä maksua valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista tai näytteenotosta. Tämä tarkoittaa, että kunta ei voi periä maksua tupakointikieltoihin liittyvästä valvonnasta, kuten esimerkiksi ravintoloiden tupakointitiloihin kohdistuvasta valvonnasta. Kaikki kunnan toteuttaman valvonnan kustannukset katetaan myynnin valvonnan vuotuisista valvontamaksuista saatavilla tuloilla.

Eduskunnan käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan kiinteää 350 euron maksua myyntipistettä kohden ja jos myynnissä on sekä tupakkatuotteita että nikotiininesteitä, kiinteää 500 euron maksua myyntipistettä kohden.

Hallituksen esityksen mukaan valvontamaksujen laskemisen tavoitteena on, että toiminnanharjoittajien keskimääräinen maksurasitus ei kasvaisi nykyisestä. Esityksessä ehdotetaan, että valvontamaksu olisi 350 euroa myyntipistettä kohden, mikä käytännössä vastaisi nykyistä valvontayksikköjen keskimääräistä valvontamaksua. Siinä tapauksessa, että myynnissä olisi sekä tupakkatuotteita että nikotiininesteitä, valvontamaksu olisi 500 euroa myyntipistettä kohden, kun voimassa olevan tupakkalain mukaan valvontamaksu on tässä tilanteessa enintään 1 000 euroa. (HE 15/2017 vp)

Vuonna 2017 kuntien myyntipistekohtaisten vuosittaisten valvonta-maksujen määrät vaihtelivat kunnista riippuen alle 100 eurosta lain mahdollistamaan 500 euroon asti. Vaikka valvontayksikköjen keskimääräinen valvontamaksu on valtakunnallisesti vuonna 2017 ollut 350 euroa myyntipistettä kohden, suurimmissa kaupungeissa oli pääsääntöisesti käytössä lain mahdollistama korkein valvontamaksu. Seitsemässä kymmenestä isoimmasta kaupungista valvontamaksut perittiin täysimääräisenä. Vain Tampereella, Jyväskylässä ja Porissa maksut olivat pienempiä.

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikkojen lukumäärä on laskenut vuoden 2016 jälkeen reilulla 1500 myyntipaikalla. Tämän on arvioitu johtuvan korkeista vuosittaisista valvontamaksuista. Vuosittaisten valvontamaksujen alentaminen maakuntauudistuksessa johtaisi todennäköisesti päinvastaiseen kehitykseen, jolloin myyntipaikkojen ja niiden sisällä olevien myyntipisteiden lukumäärä kääntyisi kasvuun ja lisäisi samalla tupakkalain alaisten tuotteiden saatavuutta. Tupakkalain alaisten tuotteiden saatavuuden lisääminen ei tue tupakkalain tavoitteen saavuttamista.

Työryhmän näkemyksen mukaan tupakkalaissa säädetty korkea vuotuinen valvontamaksu tukee merkittäväällä tavalla tupakkalain tavoitetta, eikä valvontamaksua tulisi näin ollen alentaa nykyisen lainsäädännön mahdollistamasta maksusta.

Työryhmän puheenjohtaja

Ilkka Oksala

